

BİR ÜYE... BİN ÜYE... İLERİ ONBİNLERE, YÜZBİNLERE DOĞRU!

7-8 Ekim günleri Ankara'da yapılan Üye Kazanma Kampanyası'nın gündemin ağırlığını oluşturduğu genişletilmiş 7. İl Temsilcileri Toplantısı'nın açılış konuşmasından.

Uluslararası Durum

Son İl Temsilcileri Toplantımızdan bu yana bir kısım ülkelerde dünya güç dengelerini şu veya bu ölçüde değiştiren veya değiştirebilecek gelişmeler oldu. Bu değişiklikler bize yakın bölgelerde yer aldı. Bir dizi değişiklik Sovyetler Birliğini güneyden çevreleyen, Türkiye'nin doğusundaki ülkelerde boy gösterdi. Diğer önemli bir değişiklik de Türkiye'nin güneyindeki Orta Doğu bölgesinde uç verdi.

Türkiye'nin Doğusundaki Ülkelerde Gelişmeler

Sovyetler Birliğini güneyden çevreleyen ülkelerdeki değişiklik dizisi 1976'da Hindistan'da İndra Gandhi'nin iktidardan düşürülmesiyle başlamıştı. ABD'den görelilik olarak daha bağımsız ve sosyalist dünya ile daha iyi ilişkiler yürüten Gandhi gitmiş, yerini Batı yanlısı Desai hükümeti almıştı. Sonra sıra Pakistan'a geldi. Almanlardan atomik santral almakta ABD'nin itirazına karşın direnen Ali Butto'yu askerler devirerek Butto'nunkinden de daha sağ bir rejim kurdular. Pakistan'ın komşusu Afganistan'da ise sola doğru bir rejim değişikliği oldu. Ordudan gelen bir darbe ile ilerici bir yönetim kuruldu. Ama emperyalizm Afganistan'dan elini çekmiş değil, yönetime karşı bir komplo vaktinde bastırıldı. Emperyalizmle işbirliği halinde olan Çin de bu ülkenin Belucistan bölgesinde kışkırtmalarla meşgul. Şimdi de İran kayıyor. Henüz ne yönde sonuçlanacağı belli değil, ilerici, sol güçlerle gerici mollalar ve onların yönlendirdiği kitleler birlikte Şah rejimine karşı baş kaldırıyorlar. Bunlar, bilinçli ve örgütlü bir biçimde demokratik bir cephede birleşmiş de değiller. Basında çıkan haberlere bakılırsa, mollaların başını çektiği hareket daha etkin görünüyor. Şaha karşı direniş hareketlerini ABD'nin, CIA'nın kışkırttığı haberleri de çıktı basında. İlk bakışta, ABD'nin kendi sevgili Şah'ına karşı ayaklanmalar kışkırtması çelişkili, olmayacak bir şey gibi görünürse de, aslında mümkündür. Şah rejiminin artık olduğu gibi devam edemeyeceğini ABD de anlamış olabilir. Afganistan'ın sola kayışı da onu uyarılmış olabilir. Benzeri bir gelişmenin; demokratik ilerici bir gelişmenin şu veya bu biçimde İran'da yer almasından önce davranıp, Şah'ı demir ökçe baskısını yumuşatmaya, bir takım biçimsel demokrasi girişimlerinde bulunmaya zorlamak ve değişiklikleri sağ kanadın kontrolünde yaptırmak hesaplanmış olabilir. Bir başka deyişle, Şah rejimini özünde kurtarabilmek için biçimsel düzeyde kimi ödünlere razı etmek. Şah da şimdiden bu tür ödünlere vermeye başlamıştır. Gelecek yaza genel seçimler vaat etmektedir; resmi parti dışında partiler kurulmasını kabul etmiştir.

İran'daki ayaklanmalar ABD'nin tertibi de olsa, temelinde, Şah rejimi gibi

despot, gerici bir yönetimin halkı ezerek yaşama, sürüp gitme olanaklarını yitirmiş olması gerçeği vardır. Mollaların başı çekmesi, halkın onların peşinden gider görünmesi de hareketin demokratik özünü gözden kaçırtmamalıdır. Aydınlatılıp örgütlendirilmemiş, politik bilinç düzeyi düşük halk kitlelerinin direniş ve başkaldırmalarının dinsel bir niteliğe büründüğü, dinsel düzeyde biçimlendiği bilinen bir sosyolojik olgudur.

Burada bir parantez açarak diyebiliriz ki, Nikaragua'da Somoza rejimine karşı savaş da yirminci yüzyıl sonlarında halkı ezen despot yönetimlerin yaşama şansını yitirdiklerinin bir diğer örneğidir. Burada başı çeken gerillalardır. Yürütülen genel grevle daha geniş bir halk hareketi biçimine dönüşmüşse de asıl gerillacı niteliğini korumuştur. Nikaragua'da ABD bir yandan Amerikan uçakları ve silahlarıyla halkı bombalatar, öldürürken, öte yandan Somoza'nın kimi demokratik ödünler vermesini sağlayarak durumu kontrol altına almak ve kurtarmak istemektedir. Amerika'nın Nikaragua'ya ilişkin tutumu onun insan hakları, demokratik özgürlükler konusundaki ikiyüzlülüğünün; zalim despotlardan, sömürücülerden yana, halk kitlelerine karşı politikasının yeni bir kanıtlanmasıdır.

Orta Doğu'daki Gelişmeler

Türkiye'nin güneyindeki Orta Doğu bölgesinde yeralan değişiklik, tahmin edileceği üzere, ABD kılavuzluğu altında Mısır-İsrail yakınlaşması ve anlaşmasıdır. Sedat çoktan beri Mısır'ın dümenini ABD'ye, Batı'ya doğru kırmış, yaklaşmıştı. Ama yine de Mısır-İsrail anlaşması bir sürpriz olmuştur. Son güne kadar, görüşmelerde bir yakınlaşma olmuyor, görüşmeler bir tıkanıklığa girdiği yollu haberler çıktığı için değil, veya hiç değilse, sadece bunun için değil. Sürpriz, Sedat'ın tuttuğunu iddia edegeldiği mevzileri oniki günlük kısa bir pazarlıktan sonra tümüyle terk etmiş olmasındandır. Geçen yıl Kasım ayında İsrail'e gittiği zaman dahi -ve ondan sonra defalarca- Sedat İsrail ile ikili barış yapmayacağını vurgulamış, İsrail'in 1967'de işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesi, Kudüs'ün İsrail tarafından oldubittiye getirilen statüsünün değiştirilmesi, Filistin halkının kendi kaderini tayin ve bağımsız bir devlet kurma hakkının tanınması taleplerini tekrarlamıştı. Şimdi Sedat bütün bunlardan vazgeçmiş oluyor.

Camp David görüşmeleri sonucu üzerinde anlaşmaya varıldığı ilan edilen bütün hususlar daha önce İsrail tarafından yeni barış önerileri olarak ileri sürülmüş ve Sedat tarafından tereddütsüz hemen reddedilmişti. İsrail'in Sina'dan çekilip orada Mısır egemenliğini tanınması, ama belirli güvenlik bölgelerinde İsrail askeri güçleri bulunması; Gazze ve Batı Şeria'ya beş yıllık geçici bir sürede yerli Arap halka özerklik tanınması, ama İsrail askeri gücünün bulunması İsrail'in ileri sürdüğü, Mısır'ın reddettiği barış önerileri idi. Mısır ile ikili barış ise İsrail'in baş isteğiydi.

Gazze ve Batı Şeria'da İsrail yerleşim merkezleri, beş yıllık sürenin sonunda Filistinlilerin bağımsız devlet kurma hakkı, Golan Tepeleri ve 1967 sınırlarına dönülmesi gibi konulara dokunulmamış olması bunların gerçekten askıda kaldığı anlamına gelmez. Sedat üç ay gibi kısa bir sürede İsrail ile Barış Anlaşması yapmayı ve onu beklemeden de hemen İsrail ile diplomatik ilişkiler kurmayı kabul ettiğine göre bu çok önemli konularda da direnmeyecek, İsrail'in önerilerini -belki küçük değişiklik-

lerle- kabul edecektir. İsrail yetkilileri 1967 sınırlarına dönmeyeceklerini, yerleşim merkezlerini ortadan kaldırmayacaklarını, Gazze ve Batı Şeria'dan çıkmayacaklarını tekrarlamaktadırlar. Filistinlilere kısıtlı özerk yönetim ötesinde bir hak, bağımsız ulusal devlet kurma hakkı tanımamakta ise İsrail ile ABD çoktan hemfikirdirler. Bu konular askıdaymış gibi bırakılmışsa, bu, Arap devletlerinde ve kamuoyunda ve de dünya ilerici, demokratik kamuoyunda daha fazla olumsuz tepki yaratmamak, anlaşmanın şokunu yastıklamak içindir. Bu konularda da İsrail ile ABD'nin dedikleri olacaktır. Sedat direnmekten vazgeçmiş teslimiyet yolunu seçmiştir. Nitekim anlaşmadan sonra verdiği demeçte, Filistinliler için daha neler yapılabileceğini inceleyeceğini söyledikten sonra, "Fakat evlatlarımı ölüme göndermeyeceğim ve yerine getirilmesi olanaksız vaatleri dikkate almayacağım" demiştir; yani Sedat, daha barış anlaşması yapılmadan önce İsrail ile silahlı savaştan tek taraflı olarak vazgeçmiştir.

Enver Sedat İsrail'e Neden Teslim Oldu?

Sedat neden böyle, adeta eli kolu bağlı teslim olmuştur İsrail'e? Burada, konuya ilişkin bundan önceki konuşma ve yazılarımda işaret ettiğim bir noktayı bir daha tekrarlamak gerekiyor: Sedat ve Mısır yönetimi İsrail sorunundan, savaşlarından bıkmıştır. Bunu bir sonuca bağlamak ve artık yalnızca Mısır'ın kendi sorunlarıyla uğraşmak istiyorlar. Arap milliyetçiliğinin yerini Mısır milliyetçiliği alıyor. Ayrıca Sedat, Nasır döneminin küçük burjuva devrimciliğinden de sapmıştır. İçte burjuvaziye ödünler vermiş, dış politikada Batıya, özellikle ABD'ye yönelmiştir. İçte ekonomik ve politik sorunlar ağırlaşmıştır.

Sedat anlaşmanın ilanından hemen sonra ve ABD'den ayrılmadan önce Amerikan halkına ilgisinden dolayı teşekkür etmiş ve Carter'e "Hem sizin, hem Amerikan halkının desteğine ihtiyacımız var", demiştir. Bu "ihtiyaç" hem ekonomik yardım, hem politik destek konusundadır.

Yine işaret etmiştik ki, Mısır ve diğer Arap ülkelerinin çoğu Filistin Kurtuluş Hareketini ve Örgütünü içtenlikle, güçlü biçimde desteklemiyorlar. Geçmiş yıllarda Ürdün'ün, Suriye'nin, Lübnanlı sağcı güçlerin Filistinlilere yaptıkları kanlı saldırılar hatırlardadır. Arap ülkelerinin çoğu Filistin hareketinin devrimci, halkçı özünden ürkmektedirler. Bu da, İsrail ile barışa kavuşmak uğruna Filistinlileri feda etmek işini kolaylaştırmaktadır.

ABD'nin kılavuzluğundaki Mısır-İsrail yakınlaşması ve anlaşması Filistin Kurtuluş Örgütünü ve Orta Doğu'da barışa ilişkin Cenevre Konferansını devre dışı bırakmaktadır. Filistin Kurtuluş örgütü anlaşmayı kabul etmediklerini ve mücadeleye devam edeceklerini açıklamıştır. FKÖ içindeki kimi grupların yanlısı oldukları türden terörist hareketlerle Filistin halkının ulusal kurtuluşu sağlanmaz, bağımsız devlet statüsüne ulaşılmaz. FKÖ'nün bunu reddetmesi ve İsrail sınırları içinde Arap direniş hareketini güçlendirmeyi hedef alması doğru bir seçimdir. İsrail'deki Arap halkı arasında bir ulusal kurtuluş hareketi örgütlenip geliştirilebilirse sonuç alınabilir. FKÖ'nün, içinde üslenip ulusal hareketi yönetebileceği bir anayurt parçasına sahip bulunmaması, kendi içinden bölünmüş, hatta çatışmalı olması hareketin gelişip güçlenmesini zorlaştıran öğelerdir.

Camp David anlaşmaları Arap devletlerinde beklenilenden de daha güçlü bir

teпки yaratmış görünüyor. ABD'nin, anlaşmaları onaylayacaklarından güvenli görüldüğü ve bu güvenle hemen Dışışleri Bakanı Cyrus Vance'i gönderdiği Ürdün ve Suudi Arabistan bile Mısır-İsrail arasındaki anlaşmalara karşı çıktılar; Vance acele yolculuğundan eli boş döndü. Sedat'a karşı durum almış Red Cephesinin dört devleti[nin]-Cezayir, Libya, Suriye ve Güney Yemen- yanı sıra Tunus ve Fas da olumsuz tepkilerini belirttiler.

Bu kadarı iyi. Ama bundan sonra Arap devletleri ne yapacaklar? Mısır'ı nasıl baskı altına alabilecekler, FKÖ'ye nasıl yardım edebilecekler? Veya bunu yapmak isteyecekler mi? Bize kuşkulu görünüyor. Örneğin Ürdün ile Suudi Arabistan, ABD'nin onların desteğinden çok güvenli görünmesinden rahatsız olmuş olabilirler ve hemen İsrail'in yanında yer almış görünmek istemedikleri için Camp David anlaşmalarına karşı çıkmış olabilirler. Nitekim Ürdün ile Suudi Arabistan Camp David anlaşmalarına karşı çıkmakla beraber, Şam'da toplanan Red Cephesi'ne katılmamışlar, onun kararlarını sert bulduklarını belirtmişlerdir. Suudi Arabistan Mısır-İsrail anlaşmalarına karşı çıkmakta içtenlikli ve kararlı ise, bunun Mısır üzerinde etkisi olabilir; zira ekonomik durumu bozuk olan Mısır Suudi Arabistan'dan önemli para yardımları görmektedir. Ürdün ise, Filistinliler sorununa tasarladıkları "çözüm" için İsrail ve ABD'ye gereklidir.

Cezayir, Libya, Suriye, Güney Yemen ve FKÖ'nün oluşturduğu cephenin ortak bir komutanlık altında güçlerini birleştirme, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirme kararları doğru yönde alınmış kararlardır. Arap devletleri Orta Doğu sorununun çözümünü ABD'nin eline bırakmamalı, Cenevre Konferansı'nın toplanması için girişimlerde bulunmalıdırlar.

Dünya sosyalist sistemi ve dünya ilerici, demokratik güçleri Filistin halkının haklı taleplerinden ve mücadelesinden yanadırlar. Ama bu güçlerin destek ve yardımları, FKÖ ulusal kurtuluş mücadelesini yürütmekte birlik ve beceriklilik gösterdiği ölçüde yararlı olur ve Arap devletleri ne denli birleşik ve kararlı olurlarsa yardım ve desteğin o denli etkinliği artar. Orta Doğu'da İsrail'in saldırganlığını ve genişlemesini geriletken adil bir barışın elde edilmesine ve Filistin halkının ulusal devletine kavuşmasına dünya sosyalist ve ilerici güçleri ancak yardımcı olabilirler, bu sorunları FKÖ'nün ve Arap devletlerinin adına ve yerine çözemezler. İş öncelikle FKÖ'ye ve Arap devletlerine düşüyor.

Mısır-İsrail Arasında Yapılacak Bir Barış Anlaşması Orta Doğu'da Barış Sorununu Çözemez

Şu da unutulmamalıdır ki, Mısır-İsrail arasında yapılacak bir barış anlaşması Orta Doğu'da barış sorununu çözemeyeceği gibi, diğer Arap devletleri ve FKÖ bu barışa taraf olsalar da kökten çözemeyecektir. Çünkü İsrail'in derdi, şimdi göstermek istediği gibi, İsrail devletinin varlığının Arap devletleri ve FKÖ'ce hukuken tanınması, onların İsrail'i yok etme isteklerinden vazgeçmeleri ve barış içinde birarada yaşamak değildir. İsrail sürekli genişleme siyaseti gütmektedir ve bugüne kadar da bunu başarmıştır. İsrail kendisini eski çağlarda İsrail kavminin oturduğu veya Tevrat'ta adı geçen, tüm toprakların mirasçısı ve gerçek sahibi olarak görmekte, "Büyük İsrail" peşinde koşmaktadır. Böylece genişleme siyasetini dinci bir görünüme bürün-

dürmektedir. İsrail bu şoven ve saldırgan siyasetini güdebilmek için sırtını ABD'ye dayamakta ve onun Orta Doğu'daki çıkarlarına hizmet etmekte, emperyalizmin bu bölgede vurucu gücü rolünü oynamaktadır, İsrail ekonomik, teknolojik ve toplumsal gelişme üstünlüğünü korudukça da Arap devletlerini savaşta yenebilme olanağını koruyacaktır. ABD ve İsrail karşısında Arap devletleri sosyalist dünya ile yakınlaşmak ve dayanışmak, kendi aralarında güçlerini birleştirmek ve toplumsal kalkınma açısından da İsrail ile arayı kapatmak ve onu geçmek durumundadırlar.

Dolar Bunalımı

Bu son aylarda kapitalist dünyada dikkati çeken bir olay da doların sürekli değer kaybediştir. Doların değer kaybetmesi yeni değil, ama bu düşüş ABD'nin ortakları için tehlikeli saydıkları boyutlara erişiyor; ABD'ye ise yarıyor. Bu nedenle de, ABD kendi parasının değerini korumak için bir şey yapmazken İngiltere, Federal Almanya veya Japonya bankaları doların daha fazla düşmesini önlemek için zaman zaman para piyasasından yüz milyonlarca dolar satın alıyorlar. Oysa bu Avrupa ve Japon bankalarının esasen dolar stokları var.

ABD doların değerini düşürterek kendi ekonomisinin ve kapitalizmin genel bunalımının faturasını Avrupalı ve Japon ortaklarına ödetmiş oluyor. Yaz ortalarında Bonn'da yapılan Zirve toplantısında Avrupalı devlet adamlarının ısrarla üzerinde durdukları bir nokta Amerika'nın petrol tüketimini kısmasıydı. İlk bakışta ABD'nin kendi iç sorunu gibi görünen bu konu üzerinde yabancıların ısrarı garip görünebilir. Ama gerekçe şöyle bir zincirlemeye dayanıyor: ABD'nin petrol tüketimi yıldan yıla çok artıyor. Bu petrolün önemli bir kısmı dışarıdan ithal ediliyor, tüketim artışından ötürü petrol ithalatı da artıyor. ABD dış ticaret dengesi muazzam açık veriyor, 20-30 milyar dolar arası. Bu açığın bir önemli kalemi ise petrol ithalatı. ABD bu ticaret açığını kendi parasıyla, dolarla ödemeler yaparak kapatıyor. Gerekli miktarda dolar bulmak için de yeni dolar basmaktan çekinmiyor. Dolar altın esasından çoktan ayrıldığı için bu karşılıksız yeni kâğıt paralar doların değerini düşürüyor. Doların değerinin düşmesiyle Avrupa ve Japon bankalarının dolar stokları ve dünya borsalarını, para piyasalarını dolduran sürekli dolaşım halindeki "Euro-dolar" "petrol-dolar"lar değer kaybediyor; ellerinde dolar bulunduranlar sürekli zarar ediyorlar. Federal Almanya'nın, Japonya'nın, İsviçre'nin ve daha başkalarının paraları dolar karşısında değer kazanıyor ve dünya pazarlarında bunların malları daha pahalıya, Amerikan malları ise daha ucuza satılabilir duruma geldiklerinden dış ticarete koşullar birincilerin aleyhine, ABD'nin lehine dönüşmüş oluyor. Üstelik ABD, sürekli değer kaybeden kâğıt dolarla ticaret açığını kapatırken; bu kâğıt paralar karşılığında müttefiklerinden gerçek değer taşıyan mallar satın almış oluyor. Üstelik de, bu değer yitiren dolar karşılığı ABD'ye mal veren ülkeler dolar değerini koruyabilmek için piyasalardan dolar toplayıp almak durumunda kalıyorlar.

ABD bunu nasıl yapabiliyor, diğerleri buna nasıl boyun eğiyorlar? ABD her şeye karşın ekonomisinin diğerlerinkinden çok üstün olmasına askeri gücüne ve müttefiklerinin kendisinden kopamayacaklarına güveniyor. Avrupalı ve Japon müttefikler de ne ekonomik, ne askeri açıdan ABD'den kopmayı, kendi başlarına buyruk olmayı göze almıyor. Kapitalizm, ayrı ayrı kapitalist ülkelerin bir toplamı değil. Ka-

pitalizm bir dünya sistemi, gücünün odak noktası da ABD. Sistemin sürmesi öncelikle ABD'ye bağlıdır. Bununla beraber çelişme ve çatışma kapitalizmin doğası olduğundan, dünya kapitalist sistemini oluşturan ülkeler arasında keskin çelişkiler ve sürtüşmeler gelişerek sürmektedir.

Kapitalizmin Yapısal Bunalımı

Dünya kapitalist sistemini asıl, gazete manşetlerinde pek yer almayan bir kurt içinden kemiriyor ve bu sistem için tehlike çanlarını çalıyor. Gerek Batı Avrupa, gerekse ABD demir çelik sanayii özel bir kriz içinde. Bu ülkelerin demir çelik sanayii teknolojisi eskimiş; fabrikaları yeni teknolojiye uygun makinelerle donatmak için gerekli ölçüde yatırım yapılmıyor. Bu durumda eskimiş teknoloji ile üretilen Batı Avrupa ve ABD demir çelik mamulleri daha ileri teknoloji kullanan Doğu Avrupa sosyalist ülkelerinin ve Japonya'nın demir çelik mamulleriyle rekabet edemiyor, önlemler aranıyor, alınıyor. Ama alınması gereken belirleyici önlem demir-çelik sanayiinin makina donanımını yenilemek. O yapılamıyor. Kullanılan teknolojinin eskimişliği en eski kapitalist ülke olan İngiltere sanayiinin hastalığı iken şimdi bu hastalık Batı Avrupa'da kapitalizmin kalesi Federal Almanya ve ABD'de kendini gösteriyor. Sanayi yapısının, dolayısıyla ekonominin, temel direği demir-çelik sanayiinin bu durumu kapitalizmin bunalımının derinleşmesinin, belki de sonun başlangıcının belirtilerinden başka bir şey değildir.

Bunalımı derinleşen çöküş belirtileri güçlenen, emperyalizmin ilerlemiş aşamalarındaki dünya kapitalizmi saldırganlığından, savaş kıskırtıcılığından bir şey kaybetmiş değil. Tersine sorunlarının çözümünü, varlığının devamını savaşta ve savaş kıskırtıcılığında ve savaş hazırlıklarında görüyor. Silah ve savaş araç ve gereçleri ticaretinden milyarlarca dolar kazanmanın yanı sıra, asıl önemlisi çoğu gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomilerinin militarize olmuş olmasıdır. Savaş sanayileri kompleksi bu ekonomilerin, özellikle ABD ekonomisinin, bel kemiği gibidir. Ayrıca emperyalist-kapitalist ülkeler barışın ve barış içinde geçen zamanın sosyalizm yararına işlediğinin farkındadırlar. Bu nedenlerle, emperyalist kampın başını çeken ABD ve Avrupalı ortakları hem yerel savaşları körüklemekten, askeri müdahalelerde bulunmaktan çekinmemekte, hem de Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerinde Helsinki anlaşmasıyla belgelenen yumuşama -detant- siyasetini baltalamaya ve soğuk savaş dönemini hortlatmaya çalışmaktadırlar. ABD yıllardan beri geliştirmiş olduğu nötron bombasının üretimine başlamak niyetinden vazgeçmiş değildir ve bunu bir tehdit, bir şantaj aracı olarak kullanmaktadır. İnsan hakları savunucusu rolüne girip sosyalist ülkeleri ve dolayısıyla sosyalist toplum sistemini kötülemek, kitlelerin gözünden düşürmek çabalarını artırmaktadır. Kendi toplumunda ırk ayrımını, ırkçı baskı ve aşağılamaları sürdüren, sosyal sınıf farklılaşmaları kutuplaşmış olan ve dünyada da gericiliği, tutuculuğu, baskıcı, despot yönetimleri desteklemekle, askeri müdahalelerde bulunmakla nam almış Amerika, insan haklarından söz edebilecek durumda değildir.

Çin Dış Politikası

Dünyada ilerici, demokratik, sosyalist barışçı güçlerle sömürücü, gerici, baskıcı, sa-

vaş kıskırtıcısı güçlerin böylece saflaştığı bir durumda, marksizm-leninizmin günümüzdeki temsilcisi olma iddiasındaki Çin dünya sosyalist sistemin yanında değil, savaş kıskırtıcısı emperyalist ülkeler yanında yer almaktadır. Emperyalizm safında bu yer alma ve o kampla ilişkileri sıkılaştırma hali her geçen gün daha da açık seçikliğe kavuşmaktadır.

Geçen aylarda Çin'in dış dünyaya açılma siyasetinde yeni gelişmeler olmuştur. Bu açılma, Çin'in son yıllarda kabul etmiş ve uygulamaya koymuş olduğu politik çizginin tırmandırılması basamaklarından başka bir şey değildir. Bu konuşmamızın kapsadığı aylarda bunun ilk belirtisi Çin-Japon anlaşması olmuştur. Bilindiği üzere devrimden önce Çin, Japon emperyalizminin nüfuz, genişleme alanı olmuştur. İç pazarı dar ve sanayii için dış ticarete -hammadde ve petrol ithaline ve mamul mal ihracına- diğer kapitalist ülkelerden daha fazla bağlı olan Japonya için Çin geniş bir pazar ve değerli maddeler -örneğin petrol- kaynağıdır. Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğu ile işbirliği edip bütünleşerek sosyalizm yolunda ilerleyecek yerde, ABD ve emperyalist dünya ile ilişkileri geliştirip bütünleşmeyi yeğleyen Çin de Japon teknolojisinden ve sermayesinden yararlanacaktır. Japonya ile Çin elbirliği ile güneydoğu Asya'da hegemonya kurmak peşindedirler. Bu girişimlerinde ABD'nin onayına sahip olduklarından kuşku yoktur.

Çin'in dış politikadaki açılışının ikinci basamağı Çin lideri Hua Kuo Feng'in Romanya ve Yugoslavya'ya yaptığı ziyarettir. Ziyaretin bu iki ülkeye oluşu dikkat çekicidir. Yugoslavya'nın bir ölçüde de Romanya'nın diğer sosyalist ülkelerin dış politika çizgisinden farklı, burjuva basının "bağımsız" diye niteledikleri bir çizgi izledikleri bilinmektedir. Bu nokta dikkate alınınca, Hua Kuo Feng'in bu ayrılığı daha da genişletmek, bu ülkelerde ve dolayısıyla Balkanlar'da, tutunacak bir köprübaşı elde edebilmek hesabıyla bu ziyareti yapmış olduğunu tahmin etmek zor değildir. Rejim farkına, politika farkına karşın devletlerarasında ilişkiler sürebilir, belli ölçülerde geliştirilebilir, ama dünya işçi sınıfı hareketinden ayrılmış ve sosyalist ülkeler birliğini bozmuş, dünya işçi sınıfı hareketini ve sosyalist sistemi baş düşman ilan etmiş bir ülke söz konusu olduğunda çok dikkatli davranmak, ne sosyalist ülkeler arasında, ne Balkanlar bölgesinde Çin oyunlarına müsaade etmemek gerekir.

İran halkının Şah'ın demir ökçesine karşı koyduğu, Şah'ın da kanlı ökçesiyle halkı acımasızca ezdiği bir sırada Çin liderinin Şah'ı ziyaret etmesi, Çin'in ezilen halklara karşı, gerici gaddar yönetimlerden yana olan siyasetinin yeni bir belirtisidir.

Türkiye'nin Dış İlişkileri

Türkiye'nin dış dünya ile ilişkileri, dış politikası söz konusu olduğunda ilk akla gelen ambargo konusudur. Aylardır kalktı, kalkıyor diye söz edildikten sonra nihayet on gün önce Carter'in belgeyi imzalamasıyla kalktı. Kalkınca da şartlı mı kalktı, şartsız mı tartışması yapıldı. Başbakan "şartsız kalktı" kesin hükmünü verdikten sonra hemen ardından, Carter'in iki ayda bir Kongreye "görüş bildirme zorunluluğunun" konmuş ve "Türk-Amerikan ilişkileri ile Kıbrıs sorunu arasında bağlantı kurulmuş" olmasının bazı sakıncalar yaratabileceğini söylemiştir; "kuşku ve kaygılarını" belirtmiştir. Ama Başbakana göre "Bu ambargodan ayrı bir sorundur."

Ayrı değildir. Başbakanın değindiği iki nokta ambargonun kaldırılmasının bağ-

landığı şartlardır. Ambargonun şartsız kalktığını iddia eden bir gazete yazarı, Kongrece şart ABD başkanına konmuştur, Türkiye'ye değil diye işin içinden sıyrılmaya çalışıyor. Bu gülünçtür. Neden ABD Başkanı Carter'den iki ay gibi kısa sürelerle rapor isteniyor? Türkiye'nin şartlara uyup uymadığının sürekli denetim altında tutulabilmesi ve askeri yardım, kredi ve satışların yapılıp yapılmayacağını ona göre kararlaştırılması için ABD başkanı, Türkiye ile tam askeri işbirliğinin Amerikan ve NATO çıkarlarına uymadığı görüşüne vardığı ve/veya Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki politikasını ve davranışlarını beğenmediği, onaylamadığı takdirde, ambargo yeniden işlemeye konulabilecekti. Dahası da var. ABD Başkanı bu iki aylık raporlarda "görüş" bildirmeyecek, "kanıt" getirecektir. Kongre, Başkanın verdiği olumlu raporu "kanıtlayıcı", "belgeleyici" bulmayabilir ve Başkanın olumlu raporuna karşın ambargoyu yeniden koyabilir.

Kanımızca, asıl üzerinde durulması gereken, önemli olan nokta ambargonun şartlı mı, şartsız mı kalktığı hususu değildir. Söz konusu edilen noktalara ister "şart", ister "sakınca" denilsin, açık ve kesin olan, ABD'nin Türk-Amerikan ilişkilerini ve Türkiye'nin dış politikasını denetleyeceğinin, müdahale edeceğinin, Akdeniz'de kendi ve NATO çıkarları açısından "nüfuzunu kullanabileceği"nin resmi bir belgeye bağlanmış resmiyet aleniyet kazanmış olmasıdır. ABD artık gizli kapaklı olarak, maskeleyerek çalışarak değil, Kongrece geçirilmiş bir kanunun hükümlerine dayanarak Türkiye'nin dış ilişkilerini ve politikasını kontrol edebilecek, bunlara müdahale ve baskı yapabilecektir. Amerikan kontrol, nüfuz ve baskısına meşruiyet kazandırılmıştır.

Ambargonun kaldırılmasından sonraki gelişmeler ne olacaktır? Birinci gelen ve şimdiden tartışılan konu Amerikan üslerinin akıbetidir. Denildi ki, ambargonun konulması üslerin kapatılmasıyla bu üslerin hukuki dayanağı kalmadı. Kapatma, bu üslere ilişkin ikili çerçeve anlaşmasını da, Savunma ve İşbirliği Anlaşmasını da ortadan kaldırmış oldu. Böyle olunca ilk ve temel sorun, Türkiye'de Amerikan üsleri bulunacak mı, bulunmayacak mı konusunu karara bağlamaktır. Üsler, esas anlaşma yapılanaya kadar "geçici bir statü"ye göre açılıp işletilecektir demek, topraklarımız üzerinde Amerikan üslerinin varlığını önceden hukuken kabul etmek, yalnızca işleyişlerinin düzenlenmesini "geçici statü"ye göre yapmak demektir. Oysa asıl tartışılacak ve karar verilecek konu Türkiye toprakları üzerinde Amerikan üsleri bulunacak mıdır? Müsaade edecek miyiz? Gerek bu konu, gerekse üslerin işleyişine ilişkin anlaşma -geçici veya kalıcı- Millet Meclisi'nde görüşülmeli ve mutlaka red kararına bağlanmalıdır.

ABD ile İkili Anlaşmalar Meclislerden Geçirilmemiş, Onaylanmamıştır

1950'lerden bu yana üslere ve diğer askeri konulara ilişkin olarak ABD ile ikili anlaşmalar Millet Meclisi'nden geçirilmemiştir. Bunlar, Meclis'ce kabul edilmiş bir andlaşmanın -NATO Andlaşmasının- uygulanmasına ilişkin ikincil anlaşmalar sayılarak ve NATO andlaşmasının 3. maddesine sınırlanarak Meclis'e getirilmemiş, onaylanmamıştır. Oysa ikili anlaşmalar uygulamaya ilişkin teknik anlaşmalar olmamıştır, değildir. Doğrudan doğruya Türkiye'nin hükümranlık -egemenlik- haklarını, kanunlarını ilgilendiren anlaşmalardır. ABD'ye Türkiye'de arazi verilmesi ve

buralarda kurulan üslerin Amerikalıların yönetiminde bulunması değil Anayasayı, ceza kanunu hükümlerini bile ihlal eden durumlar yaratmıştır.

Vaktiyle Demirel'in "üs yok, tesis var" iddiasına uygun biçimde Başbakan Ecevit'in ortak tesislerden söz etmesini ve "görüşmeler sonuçlanıncaya kadar bu tesislerin nasıl değerlendirileceğine ilişkin geçici düzenleme, önümüzdeki hafta başında Milli Güvenlik Kurulu'nda görüşüldükten sonra hükümetçe kararlaştırılacaktır" yollu tutumu, en hafif bir deyimle, konuyu hafife almaktır. Üsler konusu, Milli Güvenlik Kurulu'nca görüşülüp hükümetçe karara bağlanacak bir konu değildir.

Ambargonun kaldırılışının ve Amerikan askeri yardım, kredi ve satışlarının başlamasının sonucu Türkiye'nin yine silah ve askeri araç gereç bakımından bir tek dış kaynağa bağlanması olacaktır. Böyle bir bağlantıdan, onun doğurduğu sakıncalardan ise Sayın Başbakan kendisi şikâyetçiydi ve bir "milli savunma kavramı"ndan söz ediyordu. Şimdi de ambargonun kalkması "bizim Türk savunma yapısını öncelikle kendi ulusal olanaklarımıza dayandırma yolundaki kararlılığımızı ve çabalarımızı gevşetmeyecek, aksatmayacaktır" demektedir. Bunun nasıl olacağına dair de şu ipucunu vermektedir: ABD ile "ilişkilerimizin yalnız savunma yapımıza değil, ekonomimize güç katacak bir biçim almasına önem verilecektir". Ve Başbakan eklemektedir: "Hükümetimiz, savunma gücüyle ekonomik gücün birbirinden ayrılmayacağına bilinci içinde davranmaktadır ve davranacaktır."

Başbakanın savunma ile ekonomi arasındaki bağlantıya ilişkin bu sözleri, savunma sanayiinin ABD ile ortaklaşa kurulacağı ve ABD'den bu sanayi ürünlerinin başka ülkelere ihracına yardımcı olması isteneceği biçim[in]de somutlandırılmaktadır.

Eğer düşünülen, yapılması istenen bu ise, "milli savunma kavramı" geliştirilmesi, NATO stratejisi dışında Türkiye'nin kendi ulusal savunma ihtiyaçlarına cevap verecek bir ulusal politika ve strateji oluşturulması, Türkiye'nin dış kaynaklara bağlı kalmaması gibi savlar güzel sözler olmaktan öteye gitmiyor demektir. ABD ile veya Avrupalı NATO müttefikleriyle ortaklaşa savunma sanayii kurmak ve onlardan bu sanayi ürünlerinin ihracında yardımcı olmalarını istemek onlara daha da bağımlı hale gelmekten başka bir şey değildir.

Hükümet Üsler Sorununun Özüne Dokunmadan Biçimsel Değişikliklerle Yetiniyor

Üsler karşılığı kira isteme konusunda hükümetin aldığı söylenen tavır, sorunların özünde bir değişiklik yapmadan biçimsel değişikliklerle yetinmek politikasını en açık biçimde ortaya koyuyor. Yüksek tirajlı, haber kaynaklarına yakın bir gazeteye göre "Başbakan Ecevit'in üsler için ayrıca para isteminin (bir çeşit toprak kiralamak ve bu kirayla yabancı bir ülkeye o topraklarda istediği gibi davranmak) olanağını sağlamak olduğunu eskiden beri savunmasından dolayı Türkiye istediği artışın askeri yardım faslından gösterilmesini öngörüyor"muş. Yani, üsler karşılığı para alınacak ve artırılarak alınacak ama, kira gibi görünmesin diye, savunma ve işbirliği anlaşması hükümleri altında değil, askeri yardım faslından alınacak! Böyle biçimsel bir önlemlerle Türkiye para karşılığı bir yabancı devlete toprak kiralama ve toprakların yönetimini o yabancı devlete devretme görünümünden kurtulacak. Ama sadece

görünümünden. İşin özüne karşı değil hükümet. O kadar değil ki hem Savunma ve İşbirliği Anlaşmasında kabul edilen yılda 250 milyon, 4 yılda 1 milyar dolar tutarındaki miktarın artırılmasını, hem de doların sürekli değer kaybetmesi nedeniyle bu miktarın her yıl yeniden görüşülüp saptanmasını istiyor.

Üsler konusunda hükümet başka bakımlardan da tutarsızlık ve çelişki içindedir. Üslerin tesislerinin kimi hedef aldığı ve neyi amaçladığı biliniyor. Esas hedef Sovyetler Birliği olmakla beraber dinleme tesisleri ve askeri üsler tüm Doğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgesini kontrol ve silah tehdidi altında tutmaktadır. Ve bir 3. Dünya savaşı patlak verdiğinde bu üs ve tesisler yüzünden öncelikle Türkiye ve dolayısıyla bütün bölge kendini savaş alanı içinde bulacaktır. Bölgedeki savaş ve çatışmalarda ise bu üsler dolayısıyla Türkiye taraf olma durumuna itilecektir. Ama Başbakan Ecevit Amerikan üs ve tesislerinin dünya barışına önemli katkıda bulunabileceğini iddia ediyor ve ABD ile NATO'nun üs ve tesisler yoluyla kazanacağı gücün "bölge-mize ve dünyaya huzur getirmesini, uluslararası ilişkilerde yumuşamaya ve güven ortamına katkıda bulunmasını ve barışı sağlamlaştırmasını, hükümetimiz, önemle gözetecektir" diyor. Hangi sihirbazlıkla askeri üsler ve casusluk tesisleri uluslararası barışa, huzura, güvenliğe, yumuşamaya hizmet ettirilebilir, merak edilmeye değer doğrusu.

Üslerin ve casusluk tesislerinin iddia edilen uluslararası amaçlara hizmet eder biçimde kullanılması mümkün olmadığı gibi yumuşama sürecine -detant'a- Helsinki Nihai Belgesine ve Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanmış bulunan Siyasal Belge'ye aykırıdır. Komşu devletlere yönelik saldırı üslerini ve casusluk tesislerini yumuşama süreci ve anlaşmasıyla uyumlu göstermek hiç bir mantık, akıl yürütme oyunuyla mümkün değildir. Sovyetler Birliği ile imzalanan Siyasal Belge'de ise iki devletin topraklarını birbirlerine karşı kışkırtmalar için kullanmayacaklarına ilişkin hüküm yer almaktadır. Söz konusu üs ve tesislerin yeniden açılması ve bunların donanımının yenilenmesi de ülke topraklarının Sovyetler Birliği ve diğer devletlere karşı kışkırtmacı amaçlarla kullanılması değilse ya nedir?

Kıbrıs Sorunu

Ambargonun kalkması Kıbrıs Sorununu da ön plana çıkarmıştır. Türkiye'de iktidar ve burjuva muhalefet çevreleri ambargonun Kıbrıs sorununun çözümünü güçleştirdiğini iddia edegelmişlerdir. Şimdi ABD'nin ve Batılı devletlerin tavrı, "Ee, ambargo kalktı, Kıbrıs konusunda ne yapacaksınız yapın bakalım" dır. Ve hükümet "bir şeyler" yapacaktır. Eski MC'cilerin "taviz" diye niteleyip karşı çıkacakları şeyler yapacaktır. Silah zoruyla ve işgal altında tutarak adanın yüzde kırkına sahip çıkmak mümkün değildir. Unutulmamalıdır ki, Türkiye 1974 Kıbrıs harekâtıyla -bu harekâtın gerekçesi haklı sayılsa bile- Birleşmiş Milletler üyesi bir devletin -Kıbrıs devletinin- hükümranlığını ve toprak bütünlüğünü silah gücüyle ihlal etmiş ve topraklarını işgal etmiş duruma düşmüştür. Üçüncü dünya devletlerinin Kıbrıs konusunda desteklerini kazanamayışımızda ve Birleşmiş Milletler'den Türkiye'nin savlarına ters, aleyhte kararlar çıkmasında bu durum etkindir.

Ödünler verilecektir. Zaten "ödünler" için kapı aralanmıştır da. 20 bine yakın asker adadan çekilmiştir. Maraş'a 35 bin Rum göçmenin dönmesi ve oranın geçici

olarak da olsa ortak bir yönetim altına alınması önerilmiştir. “Sınır düzeltmeleri” adı altında toprak ayarlamaları öngörülmektedir, iki toplumdan kişilerin diğerinin bölgesine yerleşip oturabilmeleri söz konusudur ve daha başkaları...

Kıbrıs'ta Türk topluluğunun güvenliğinin, haklarının sağlanması önemlidir, esastır. Ama Kıbrıs sorununun çözümü bundan ibaret değildir. Kıbrıs'ın konumunun stratejik önemi vardır. Kıbrıs'ı kontrol eden, orada üslenen güç bütün doğu Akdeniz'i, Orta Doğu'yu -tabii bu arada Türkiye'yi- kontrol altında tutabilir. Adayı, bu ülkeleri tehdit eden odak haline getirebilir. Bunun için Kıbrıs Devleti tam bağımsız, tam egemen, bağlantısız olmalı, tüm askeri üslerden ve güçlerden arınmalı, kendisinin de iç asayişini sağlayacak güvenlik örgütünden başka silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır, askersizleştirilmelidir. Kıbrıs Devletinin bu statüsü ve toprak bütünlüğü uluslararası garanti altına alınmalı, tüm devletlerce tanınmalıdır. İsviçre ve Avusturya'nın olduğu gibi.

Kıbrıs Devleti içyapısı itibarıyla bir federasyon olacaksa bu, federasyon görünümü altında fiili bir taksim veya taksime yakın bir rejim asla olmamalıdır. Merkezi devletin, federatif yapının organik bütünlüğünü sağlayacak ölçüde belirli politik ve ekonomik yetkileri ve gücü olmalıdır. Bunun için de bütünleşmiş bir ekonomik temele oturmalıdır. Merkezi federatif devletin yetkilerinin, bağımsızlığının, egemenliğinin, bütünlüğünün, bağlantısızlığının kâğıt üzerinde kaldığı, federe Türk Devletinin Türkiye ile, federe Rum Devletinin de Yunanistan ile bütünleştiği fiili bir taksimin yaratacağı durum emperyalizmin, ABD ile NATO'nun işine gelir. Her ikisi de NATO üyesi ve ABD yörüngesinde bulunan Yunanistan ve Türkiye aracılığı ile ABD ve NATO Kıbrıs'ta üsler, casusluk tesisleri kurup Kıbrıs'ı batmaz uçak ve füze gemisi, istihbarat merkezi haline getirebilirler. Zaten Makarios zamanında ABD'nin dört tane dinleme tesisi kurmasına müsaade edilmiştir ve 1974'den bu yana da Ada'daki İngiliz üsleri el değiştirmeye, buralarda ABD yerleşmeye başlamıştır. Biçimsel görünümünde tek, ama uygulamada bölünmüş bir Kıbrıs, NATO ve ABD eliyle tüm bölgenin ve bu arada adadaki iki topluluğun ve Türkiye ile Yunanistan'ın, güvenliğini ve barışını tehdit eden bir askeri odak olmaya adaydır.

Kıbrıs'ın gerçekten bağımsız, egemen, bağlantısız bir devlet olabilmesi iç rejimin niteliğine de bağlıdır. Gerek federe iki devletin, gerekse federatif merkezi devletin yapısı, politik, ekonomik, sosyal yaşamın örgütlenişi geniş emekçi kitlelerin yönetim ve yürütümüne etkin katılışlarını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Kıbrıs'ta erişilmesi zorunlu olan hedeflerden biri de her iki topluluğun politik, ekonomik ve sosyal yaşamın demokratikleştirilmesidir.

Dış Ekonomik İlişkiler

Her ne kadar resmen ambargo olarak ABD'nin koyduğu askeri ambargo var idiye de aslında Türkiye için daha da zor sonuçlar doğuran ekonomik ambargo da vardı ve bu, kalkmış da değildir.

Türkiye'nin dış borçları 10 milyar doları aşmıştır. Bunun 5 milyar kadarı da ödenme vadesi gelmiş borçlardır. Ayrıca 4 milyar dış ticaret, 3 buçuk milyara yakın ödemeler açığı vardır. Bu borçları ödeyecek, açığı kapatacak döviz rezervleri kalmamıştır. Cari ithalat bedellerini karşılamak, yatırımları finanse etmek için de dövize,

dış krediye gereksinim vardır. Hepsi birden yuvarlak hesap 10 milyar dolar tutmaktadır. Bu muazzam bir miktardır. Hiç kimseye bu denli büyük bir miktar parayı bir çırpıda vermezler. Ama Batılı kaynakların Türkiye'ye vermekte gösterdikleri çekimserliğin, tereddütlerin, gecikmelerin başka nedenleri, politik nedenleri vardır.

Türkiye emperyalizme bağımlı bir ülke. Ne denli bağımlı olduğu bu son yıl ve aylar süresinde bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Büyük sanayiciler, burjuva politika ve iktisatçıları dahi Türkiye sanayiinin dışa bağımlılığından yakınırdılar, sanki bunda kendilerinin bir sorumluluğu yokmuş gibi. Askeri yönden ABD'ye bağımlılığın sakıncalarını bizzat başbakan dile getirdi. Uluslararası Para Fonu'nun -IMF- az bir miktarda kredi vermek için ne ağır şartlar ileri sürdüğünü ve hükümetin de bu şartları kabul edip uygulamaya koyduğunu artık sağır sultan bile duydu.

Ama yine de emperyalistlerin hegemonya, sömürü hırsı, açgözlülüğü doymuyor. Emperyalistler, ABD ve Batı Avrupa devletleri birkaç bakımdan Türkiye'den "gayri memnun"lar.

Bir kez Türkiye kendi başına buyruk hiç bir şey yapmamalı. Kıbrıs sorununa ilişkin olarak Batılıları kızdıran ve mutlaka bir daha tekrarlanmamasını istedikleri husus, Türkiye'nin Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmuş olmasından çok bu müdahaleyi onların onayı dışında yapmış olmasıdır. Ama hoşnutsuzluklarına daha temel nedenler de vardır. Türkiye'nin ekonomik politikasına karşıdırlar. Türkiye'nin yatırım malları, ara malları, hammaddeler bakımından dışa bağımlı, büyük ölçüde hafif sanayi ve montaj sanayii niteliğinde bir sanayileşmesi var. Bu, emperyalist kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde olmaya uygun bir sanayileşme. Ama emperyalistler bunu bile Türkiye'ye çok görüyorlar. Tarım ve turizm ülkesi olmamızı istiyorlar. Geçenlerde basında çıktı: bir Batılı gazete Türkiye'ye "Avrupa'nın manavı, sütçüsü, kasabı olun" öğüdünde bulundu. Sanayileşme sınırlı ölçüde, o da hafif tüketim sanayii kollarında olmalı. Kalkınma hızı mutlaka yüzde yedinin hayli altına düşürülmeli.

Veya Türkiye ile de sanayileşme diyorsa, kapıları ardına kadar Batılı sermayeye açmalı. Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu açmış zaten ama, Batılılar bunu yeterli görmüyorlar. "Yabancı sermaye Türkiye'ye kendi yurdunda yapabildiği gibi yapabilmeli". Böyle diyorlar. Devletleştirmelere karşı ve kâr ve sermaye transferi konularında kesin güvenceler verilmeli. "Bürokratik işlemler", koşullar kaldırılmalı veya kolaylaştırılmalı. O zaman yabancı sermaye Türkiye'ye Orta Doğu ülkelerine açılan bir kapı, bir sıçrama tahtası olarak kullanmak için, hem bölgeye ihracat yapmak, hem iç pazarı ele geçirmek için bol miktarda gelebilir. Ama gelen yabancı sermayenin ileri teknoloji getirmek, ağır sanayi yaratmak gibi bir kaygısı olmayacaktır.

Türkiye kapitalizmi ise ağır sanayie yönelmenin eşğine gelmiştir. Özel sektör dahi ağır sanayii belli ölçüde geliştirmeden sinai gelişmenin süremeyeceğini anlamaya başlamıştır. Türkiye'de şimdiden üç demir çelik tesisi vardır ve bir dördüncüsü tasarlanmaktadır. Ağır sanayiinin diğer dallarında da bir başlangıç olmuştur. Dengesiz, dalgalanmalı olsa da Türkiye yüzde 7 ile 8 arası bir kalkınma hızı tuttura gelmiştir.

Türkiye Kalkınma Hızını Yükseltmek Zorundadır

Ayrıca Türkiye'nin nüfusu hızlı artış içindedir. Büyük bir işsizler ordusu vardır ve

yıldan yıla daha da büyümektedir. Emekçi kitleler bir yandan yoksullaşırken, öte yandan ekonomik-sosyal istemleri, politik bilinçleri yükselmektedir. Demokrat, ilerici, sol güçler, işçi sınıfının politik hareketi siyasal ortamı etkilemekte, emperyalizme bağımlılığın belirtilerini ve sonuçlarını bir bir gözler önüne sermekte, kurtuluş yollarını açıklamakta, göstermektedirler. Türkiye kapitalizmi bu demografik, ekonomik, sosyal ve politik durumu göğüsleyebilmek için de sanayileşmeyi sürdürmek, kalkınma hızını düşürmek şöyle dursun, yükseltmek zorundadır. Oysa bu yıl bu hız yüzde beşlere ve belki daha aşağılara düşmüştür.

Türkiye kapitalizmi uzunca bir süreden beri gelişmesinin gereklerini tümüyle Batı'dan karşılayamamaktadır ve bu karşılayamama giderek artmaktadır. Açığı kapatmak için 1967'den beri Türkiye, sosyalist dünyaya açılmıştır ve bu açılım büyüyerek sürmektedir. Büyük krediler alınmakta, teknoloji transfer edilmekte, ekonomik, teknik, kültürel alanlarda anlaşmalar yapılmaktadır, İskenderun Demir Çelik tesislerini Demirel, Kosigin ile beraber açarken Türk-Sovyet hududunu bir dostluk hududu yapacağız diyerek 1930'lardan sonra ilk kez Sovyetler Birliğiyle dostluktan söz etmiş ve MC zamanında sözü edilen ve oluşturulan Siyasal Belge Ecevit hükümeti döneminde son biçimini alıp imzalanmıştır.

ABD ve diğer Batılılar bu gelişmelere yan bakmaktadırlar. Ecevit'in ulusal savunma politikası, çok yönlü dış politika, soğuk savaşın yerini yumuşamaya bıraktığı savları sosyalist dünyaya açılmanın gelişmesiyle birleşince emperyalizm kaygılandı. ABD ve Batı Avrupa politik çevrelerinde ve basınında bu kaygılanma ve eleştiriler dile getirildi. Uluslararası Para Fonu ile yaz başında anlaşmaya varılıp niyet mektubu denilen belge imzalandığı, bu nedenle de Para Fonu'nun diğer finansman kuruluşlarına Türkiye'ye kredi verilmesi konusunda yeşil ışık yaktığı sanıldığı halde kredilerin bir türlü açılmayışında, Para Fonu ile yeni görüşmelere girilmesinde emperyalizmin Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerine bir noktada set çekmek hesabı da vardır.

Ama bunu başaramayacaklardır. Kendisi de kronik bunalım içinde olan ve bunalımı özellikle 1973'den beri derinleşen kapitalist dünya Türkiye kapitalizminin finansman ve pazar gereksinimlerini karşılayamamaktadır ve karşılayamayacaktır. Türkiye kapitalizmi yeni geniş ve istikrarlı pazarlar bulmak, politik takıntılar olmayan uzun vadeli düşük faizli krediler elde etmek, çağdaş ileri teknoloji transfer edip onu ülke içinde üretmeye girişebilmek için başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyaya açılmak zorundadır. Kaldı ki Batılılarla ilişkiler Türkiye'yi emperyalizmin sömürsü, kontrol ve baskısı altına sokmakta ona bağımlı kılmaktadır; sosyalist dünya ile ilişkiler bu nitelikte değildir, böyle tehlikeler taşımamaktadır. İlişkiler ulusal bağımsızlığa ve egemenliğe saygı, iç işleyişe müdahale etmeme ve hak eşitliği temeli üzerinde gelişebilmektedir.

Ayrıca, dünya tümünde kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasındadır. Türkiye'de de nesnel ve öznel gelişme sola, sosyalizme doğrudur ve bu gelişme gündün güne güç ve hız kazanmaktadır, daha da çok kazanacaktır. Bu bakımdan da Batılı emperyalistler Türkiye'nin sosyalist dünya ile yakınlaşmasına set çekemeyeceklerdir.

Batı'yla ekonomik ilişkilerdeki tıkanıklığa gelince ergeç belli ölçülerle açılacak-

tır, açılmaya başlamıştır da. Batı bugüne kadar olan alacaklarının batmaması, onları alabilmek için yeni borçlar, krediler vermek durumundadır. Ayrıca Türkiye'yi Batı dünyasının içinde tutabilmek için de bunu yapmak zorundadır. Birinci Dünya Savaşından bu yana sosyalizmin somutta gerçekleşmesi ve bu somutlaşmanın bir dünya sosyalist sistemi oluşturacak çapta genişlemesi sonucu dünya nüfusunun üçte birinden fazlası kapitalizmin sınırları dışına çıktı; kapitalizmin pazarları, hammadde kaynakları, yatırım ve sömürü alanları o ölçüde daraldı. Yeni yeni ülkelerin sosyalizm yoluna girmesiyle bu daralma sürüyor. Türkiye'nin stratejik önemi bir yana emperyalist-kapitalist ülkeler bu nedenle de Türkiye'yi gözden çıkaramazlar, onu kendi saflarında tutabilmek için keselerinin ağzını istemeyerek de olsa açmak zorundadırlar. Ama Batı ile ilişkiler gittikçe daha da kötüleşen bir kısır döngüdür, çarpındıkça daha da batılan bir bataktır.

İç Durum: Hükümetin Sosyal Sınıflarla İlişkileri

Dış politikada emperyalist devletlere ve kuruluşlara ödünler verme yolunda olan ve bundan ötürü de söyledikleriyle yaptıkları çelişen hükümet, içte, büyük sermaye sınıfı ile ilişkilerinde de ödün vermeler ve çelişkiler içindedir. Halktan yana hakça bir düzen vaadi unutulmuştur. Kalkınmanın köyden başlatılacağını ileri süren CHP hükümeti şimdi tarımsal ürünlerin taban fiyatlarına yaptığı zamlarla ancak övünmektedir. Oysa köylünün tükettiği ve kullandığı malların yükselen fiyatları karşısında bu taban fiyatları çok yetersiz kalmakta, sabit fiyatlarla hesaplandığında tarımsal ürünlerin fiyatları gerilemiş olmaktadır. Meşhur köy kent projesinden ise örneklik tek bir girişime bugünlerde başlanmıştır. Füze gibi yükselmiş fiyatların dondurulması söz konusu bile olmadığı gibi, fiyatların yükseliş hızı dahi düşürülememektedir. Bu hızlı enflasyon karşısında işçilerin gerçek ücretleri ve dar gelirliilerin gerçek gelirleri gerilemektedir. Kitlelerin esasen düşük olan yaşam düzeyi daha da düşmekte, yoksul kitleler daha da yoksullaşmaktadır.

Buna karşın hükümet tüm olanaklarıyla büyük sermaye sınıflarına güvence verme çabası içinde olmuştur. Özel sektörü çok hoşnut eden ihracatı teşvik önlemleri almıştır. Yeni vergi yasasında özel sektörün karşı çıktığı yerleri düzeltmeyi vaatmiştir. Sanayicilerin ihraç edecekleri sanayi ürünlerinden elde edecekleri dövizin bir bölümünü kendi ithalatları için kullanmaları kolaylığını getirmiştir. Toplumsal anlaşma ile devlet sektöründe ücretlerin sabit fiyatlarla 1976 düzeyinde dondurulmasına gidilmiş ve aynı şeyin özel sektörde de yapılması yolu açılmıştır. Hükümet, bu anlaşma sonucu devlet sektöründe grevlere gidilmeden bir dizi toplu sözleşme yapılmış olmasıyla övünmektedir. Gerçek ücretleri dondurulan işçiler greve gitmekten, grev yaparak haklarını aramaktan yoksun kalmakta ve hükümet grevleri engellemekten kıvanç duymaktadır. "Demokratik sol" olma iddiasındaki CHP'nin ne denli sol ve işçiden, emekçiden yana olduğu ortaya çıkmıştır.

Hükümet ücret yükselişleri konusunda gösterdiği duyarlılığı fiyatlar konusunda göstermemektedir. Demir çelik ve çimento gibi kimi temel malların devlet eliyle ithali ve dağıtımı; illerde fiyat kontrol komisyonları kurulması pratikte fiyat hareketlerini kontrol edici ve düzenleyici bir sonuç vermemiştir. Hızlı enflasyon, tatlı vurguncu kârları ve burjuvazinin sermaye birikimi yollarını açık tutmaktadır.

Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi bizde de ekonomik sorunların faturası işçi emekçi kitleler sırtından ödenmektedir.

Terörizmin Tırmanışı

Her gün birkaç can alan terörizm çözülmesi gereken en acil sorun olarak gündemdedir. Terörizm can güvenliğini ilgilendirdiği kadar politik güvenliği de ilgilendirmektedir. “Anarşik olaylar” denilen bizdeki terörizm dünyanın başka ülkelerinde görülen terörist hareketlerden çok daha yoğundur; ünlü İrlanda terörizmi bile bizdekinden geri kalmıştır. Terörizmin bu boyutlara ulaşması hükümetin geleceği konusunu gündeme getirmektedir. Hükümetin iktidarda kalabilmesi için terörizmin kökü kazınmasa bile kontrol altına alınabilmelidir.

Bugünkü düzen sürdükçe terörizm kökünden kazınmaz. Çünkü terörizm bu düzenin çelişkilerinden dengesizliklerinden doğmaktadır. Türkiye’de demokratik hak ve özgürlükler kısıtlı olmakla beraber büyük sermaye bu sınırlı demokratik ortamda dahi ekonomik ve politik iktidarını istediği gibi sürdürebilmekten acizdir. Emperyalizmle ortaklık ve işbirliği etmek de iktidarını ayakta tutmak için yetmemektedir. Büyük burjuvazi ve işbirliği ettiği emperyalizm, geniş halk kitlelerini sürekli daha yoksullaştıran bu sömürü düzenini o kitlelere baskıyla, zorla dayatarak sürdürebilme çabasındadırlar. Büyük sermaye sınıfları ile işçi emekçi kitleler arasındaki sınıf ayrımı keskinleşmiş, kutuplaşmıştır. İşçi emekçi kitleler bilinçlenmekte, ekonomik ve politik mücadele çizgileri yükselmektedir. Bu gelişme güçlendikçe halk kitlelerini, ilerici, demokrat, sol, sosyalist güçleri bastırabilmek için şiddet ve terör de tırmandırılmaktadır.

Bugün Türkiye’de solu bastırmak, kırdırmak, yok etmek operasyonu sürdürülmektedir. Sol kurulu düzenin bozukluğunun, adaletsizliğinin nedenlerini sergilemekte, kitlelerin hak ve özgürlüklerini savunmakta, istek ve özlemlerini dile getirmektedir; kitleler sola yönelmektedir. Bu duruma son verilmelidir; burjuvazi ve emperyalizmin kararı budur. Tam boy açık faşizm veya cunta yönetimi yerine, veya ondan önce, terörist hareketlerle solu sağa kırdırtmak deneyi yapılmaktadır.

Sağın bu amaçla örgütlenmesi 1970’den önce başlamış, 70’li yıllarda geliştirilmiş, son Milliyetçi Cephe döneminde doruk noktasına çıkarılmıştır. Solcu-sağcı öğrencilerin çatışması görünümü çoktan kalkmıştır. O görünüm varken de gerçek durum öğrenci çatışmasının çok ötesindeydi. Şimdi ise bu iç savaş başlatma girişimlerine dönüşmüştür. Sağ hem devlet örgütünün içinde, hem dışında örgütlenmiştir. Bu açık faşist bir örgütlenmedir. Devlet örgütü içindeki açıktan faşist yuvalarla bunlar dışındaki öğeler, gruplar arasında çekişme, hatta mücadeleler vardır. Milliyetçi Cephenin iktidardan düşmesiyle bu faşist yuvalar ve öğeler iktidarda olmanın sağladığı olanaklarla elde ettikleri gücü ve imtiyazlı durumlarını yitirmeye yüz tutmuşlardır. Bunu büsbütün yitirmeme mücadelesini vermektedirler. Yitirmek için de, ülkeyi tam boy açık faşizme götürecektir, götürürken de demokrat, ilerici, sol, sosyalist, devrimci kim varsa kırarak bir operasyonu yürütme çabasındadırlar.

Devlet örgütü dışında da faşistler güçlü bir biçimde örgütlenmişlerdir. Büyük bir sahtekârlıkla kullandıkları sol sloganlarla; kapitalizme karşı çıkma iddialarıyla; aklı, mantığı değil, heyecanları, içgüdüleri kamçılayan ırkçı, şoven milliyetçi ideolo-

jileriyle; iş bulma, para verme gibi çıkar sağlamalarıyla bilinç düzeyi düşük gençlik ve halk arasında belli bir kitle tabanı da elde etmişlerdir. Küçük kentlerde ve büyük kentlerin özellikle kenar mahallelerinde “yeşil hat” çekip belli semtleri kendi bölgeleri ilan etmekte, sözünü ettiğimiz yöntemlerle yöre halkının bir kısmını kazanmakta, bütünü kaba kuvvet ve silah gücüyle baskı ve kontrol altında tutmaktadırlar. Bu hat çekilmiş semtler kentlerin diğer yörelerinde operasyonlar için bir üs görevi görmektedirler.

Faşizmin Doğu ve Güneydoğudaki Hesapları

Ayrıca, Doğu illerinin bazıları faşist açık ve gizli örgütlerin özellikle yuvalandığı ve güçlü olduğu iller haline getirilmişlerdir. Bu iller Güney Doğu bölgesini kuşatmaktadır. Ayaklandırma kışkırtmaları ve girişimleri için adeta özel olarak görevlendirilmişlerdir. Buralardan bölgedeki diğer illere “takviye”ler, “bindirilmiş kıtalar” gönderilmektedir. Malatya, K. Maraş, Sivas, Elazığ bu çeşit illerendir. Buralarda ayaklandırmalar başlatılacak sonra bu çeşit olaylar bir çayır yangını gibi diğer illeri sarıp genişleyecektir. Bu hengâmede Doğu ve Güney Doğu’daki tüm demokrat, ilerici, sol güçler, demokratik toplumsal mücadele kırılıp bastırılacak ve giderek tüm ülkeyi kapsayan bir faşist cunta yönetimine, en azından bölge bölge sıkı yönetimlere gidilecektir. Plan budur. Malatya’da, Elazığ’da, Sivas’ta ve daha başka yerlerde bu doğrultuda yapılan girişimler bu sonucu vermemiştir. Ama denemeler sürmektedir.

MHP, parti yapısı ve yan kuruluşlarıyla faşizm yanlısı güçlerin bu örgütlenişi ve eylemleri içindedir, ta boğazına kadar. MHP üç yıl iktidarı paylaşmanın olanaklarını sonuna kadar kullanarak devlet örgütü içinde ve dışında kendisini güçlendirmiştir. MHP’nin ne denli tırmandırılan terörün içinde olduğunun belirti ve kanıtları her geçen gün salkım salkım ortaya dökülmektedir. MHP’nin ve yan kuruluşları derneklerin üzerine gitmek için yasal dayanak ve nedenler fazlasıyla vardır. Geciktirilmiş olan bu işlem daha da geciktirilmeden bir an önce yapılmalıdır.

Bununla beraber ülkede estirilen terör havası ve girişilen operasyonlar MHP’nin çapını aşmaktadır. Yerli ve yabancı “örtülü örgütler”in marifetleri bilinmektedir. Yerli örgütlerinki açık açık söylenir, yazılır, tartışılır olmuştur. Yabancı örgütlerinki ise dünya ve Türkiye pratiğinden bilinmektedir. Türkiye büyük burjuvazisi ve Amerikan emperyalizmi, politikacıları, askerleri, bürokratları ve ajanlarıyla birlikte Türkiye’nin üzerine bir demir kapak kapatmak için eylem içindeler.

Türkiye’nin doğusunda bu anlattıklarımızdan başka, ama birbiriyle ilişkili, olaylar da geçmektedir. Geçtiğimiz Temmuz ayında Hakkâri ilinde bir egemen devletin sınırları içinde yer alması düşünülemeyecek olaylar olmuştur. Irak’ın bir bölgesinden diğer bölgesine Türkiye içinden geçen yaklaşık yedi yüz kişilik bir kafile Türkiye’de oturan kimi aşiret veya gruplar tarafından saldırıya uğrayarak büyük kısmıyla öldürülmüştür. Hükümet ve devlet kuvvetleri bu çatışmaya ve katliama, önlemek üzere müdahale etmemiş, seyirci kalmıştır. Şimdi ise katliamdan kurtulabilen 161 kişinin bölgedeki aşiretler elinde esir tutuldukları iddia edilmektedir. Doğru ise bu durum da ne uluslararası hukuka, ne Türkiye’nin kendi yasalarına uygun değildir, özel kişiler, aşiretler hiç kimseyi esir alma, özgürlüğünden yoksun

tutma hakkına ve yetkisine sahip değildir. Söz konusu kişileri onlara düşman aşiretlerin elinde bırakmak hukuka, yasalara, insan haklarına aykırı olmanın yanı sıra, insanlık dışı bir tutumdur da.

Hükümet bugüne kadar bu konuda bir açıklama yapmadı. Bu açıklamayı ve tutsakların serbest bırakılmasının sağlanmasını talep ediyoruz.

Bu konuda hükümete ilişkin olarak söylenecek bir söz daha var. Hükümet söz konusu olaydaki tutumuyla Türkiye'ye sınır komşusu bir ülkede yer alan ve doğal olarak Türkiye içine de yansıyan bir halk hareketinde ayrışan ve çatışan taraflar arasında, taraf tutmuş olmaktadır, gericilerin safında. Ne yarım yüzyıldan fazla bir zaman önce Kurtuluş Savaşı vermiş olan Türkiye'ye, ne de "demokratik sol" iddiasındaki bir hükümete bu taraf tutuş yakışmaz. Orta Doğu'nun çok hassas bir noktasında bulunan bu bölgede halkın demokratik istem ve özelemlerini kendi çıkarıcı hesapları uğruna sövmeye kalkan emperyalistlerin, baskıcı yönetimlerin ve feodal artıkların oyunlarına katılmamak veya düşmemek gerek.

Denebilir ki, Türkiye'yi içinde bocaladığı ekonomik, politik, sosyal darboğazlardan kurtaracak bir çare, bir yol yok mudur? Var elbet. Ama bu, kısa sürede yağdan kıl çeker gibi sorunları çözecek bir hazır reçete değildir. Temel toplumsal sorunların hiç bir zaman böyle reçeteleri yoktur. Daha uzun vadeli açıdan bakıp, daha uzun vadeli hesaplar yapmak ve uzun vadede sonuç alabilmek için de her gün görülmesi gereken işi görmek, işe asılarak çalışmak gerekir.

Bu hükümetin köklü tedbirler alarak durumu köklü biçimde değiştirmesi, iyileştirilmesi beklenemez. Her zaman belirttiğimiz gibi, sorunların, toplumsal rahatsızlıkların nedenleri yapısaldir, bu sorunlar ve rahatsızlıklar emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin acı meyveleridir. CHP'nin "düzen değişikliği" dediği ise, bu varolan düzen içinde, onun temel çerçevesini aşmamak üzere yapılacak ayrıntılarda bir takım değiştirmelerdir.

Ama böyle de olsa bu düzen içinde ulusal bağımsızlıktan ve halk kitlelerinin çıkar ve yararlarından yana yapmayı vadettiklerini CHP hükümeti yapmalıdır. Sorunları kökünden çözemesi de, ulusal bağımsızlık ve halkın çıkar ve yararları yönünde atılacak her adımı biz bilimsel sosyalistler önemseriz ve destekleriz. "Kapitalizmden sosyalizme geçiş öngörülmedikçe ne yapılsa nafiyledir, bizi hiç ilgilendirmez" gibi bir tavrı asla bizim tavrımız değildir, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi hem güncel ivedi sorunlarla ilgilenip çözümleri için mücadele verir, hem de bu güncel hedeflere yönelik mücadeleyi sosyalizm için uzun soluklu mücadeleyle bütünleştirir.

Umut Türkiye İşçi Partisi'ndedir

Umut, işçi sınıfımızın politik hareketindedir, partisindedir. Umut, işçi sınıfımızın başta yoksul köylü olmak üzere diğer kol ve kafa emekçisi kitlelerle ittifakını kurup pekiştirmesindedir. Umut, işçi sınıfı partisinin öncülüğünde tüm demokrat, ilerici, sol, sosyalist güçlerin ve kuruluşların emperyalizme ve faşizme karşı güç ve eylem birliğindedir. Umut Partimizde, Türkiye İşçi Partisi'ndedir.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğu günden bu yana nitel ağırlığını sürekli kanıtlamıştır. Gelişmelere koyduğu teşhisler ve gelişmelerin geleceğine ilişkin öngörülleri hep

doğru çıkmıştır. TİP, Türkiye ve dünya kamuoylarında ciddiye alınan bir partidir.

Arkada bıraktığımız üç buçuk yıllık sürede Türkiye İşçi Partisi nicel varlığını da büyötmüştür. şimdi gelişmenin nicel yönüne özel ağırlık verme kararını almıştır. Nitel ağırlığı, öncölük işlevini gözden kaçırmamak şartıyla, parti nicel olarak ne kadar büyöurse o kadar güçlü olur. Devrimi başarmak içinse, hem bilgili, bilinçli, yetenekli, hem de güçlü olmak gerekir. Daha çok üye, daha büyük örgüt, daha etkin eylem! Amacımız bu.

Önümüzdeki aylar Türkiye İşçi Partisi'nin Üye Kazanma Kampanyasıdır. Bu toplantı bir yanıyla da bu kampanyanın açılış toplantısıdır.

Bir, bir üye daha diyeceğiz!
Bir üye, sıkılmış bir yumruk daha!
Bir üye, zafer yolunda bir adım daha!
Bir üye, bin üye; ileri on binlere, yüzbinlere doğru!

Çark Başak, Sayı 53, 1 Kasım 1978